

elektrum

ELEKTROENERĢIJAS tirgus apskats

Aizputes SES un *Pienava Wind VES* – Latvenergo jaunie flagmaņi

Klienti maina izvēli uz ilgtermiņa līgumiem

Elektroenerģijas cenu kritumu Baltijā nosaka augstāka vēja elektrostaciju izstrāde un lētākas elektroenerģijas imports

Saules enerģija – lielākais ģenerācijas avots Eiropas Savienībā jūnijā

Katram laikam ir savas vējdzirnavas

Enerģijas gudra izmantošana sākas ar darbinieku zināšanām!

Aizputes SES un *Pienava Wind VES* – *Latvenergo* jaunie flagmaņi

Kaspars Novickis, AS "Latvenergo" Vēja un saules parku attīstības direktors

Līdz 2027. gada sākumam *Latvenergo* pārvaldībā Baltijā būs jau vairāk kā 1000 MW jaunizbūvētu atjaunīgās enerģijas jaudu, un nozīmīgu vietu šī mērķa sasniegšanā ieņems Aizputes saules elektrostacija un *Pienava Wind* vēja parks. Abi projekti ne tikai būtiski palielinās atjaunīgās elektroenerģijas ražošanas jaudu, bet arī veicinās Latvijas energoneatkarību, reģionu attīstību un ilgtermiņa ekonomisko izaugsmi.

Cīravas lauku teritorijā, Dienvidkurzemes novadā, jau 2026. gada februārī testēšanas režīmā elektroenerģijas ražošanu uzsāka un 2026. gada aprīlī sāka darboties ar pilnu uzstādīto jaudu viens no vērienīgākajiem saules enerģijas projektiem Latvijā – Aizputes saules elektrostacija (SES). Saules elektrostacijā būvdarbi ir pabeigti, un tā tika nodota ekspluatācijā 2026. gada jūlijā. Uzstādītā jauda sasniedz 265 MWp, un prognozēts, ka tā ik gadu tā saražos aptuveni 300 GWh elektroenerģijas, padarot to par lielāko saules enerģijas ražošanas objektu

gan valstī, gan Baltijā. Saules elektrostācijas izbūvē tika investēti aptuveni 135 miljoni eiro.

Projekta ietvaros tika izbūvēta jauna 330 kV apakšstacija ar 199 MW lielu pieslēguma jaudu Latvijas elektroenerģijas pārvades tīklam, nodrošinot drošu un efektīvu saražotās elektroenerģijas integrāciju energosistēmā.

Aizputes saules elektrostacijā ir izmantota vienas ass saules izsekošanas sistēma (*single-axis trackers*), kas ļauj

paneļiem automātiski sekot saules gaitai. Pamatojoties uz analizētajiem izstrādes datiem, šīs tehnoloģijas ieviešana ļauj palielināt elektroenerģijas ražošanas apjomu par aptuveni 20 %, salīdzinot ar fiksētas konstrukcijas paneļiem. Papildus saules elektrostacijai tiek attīstīta arī 110 MWh ietilpīgas enerģijas uzkrāšanas sistēma (BESS). Tā būtiski stiprinās energoapgādes drošību, un, darbojoties sinerģijā ar saules parku, uzlabos elektroenerģijas tīkla stabilitāti, kā arī ievērojami paplašinās elektroenerģijas balansēšanas iespējas. Aizputes saules elektrostacija ir viens no *Latvenergo* stratēģiskajiem atjaunīgās enerģijas attīstības projektiem. Tā īstenošana būtiski palielina uzņēmuma atjaunīgās elektroenerģijas ražošanas jaudas Baltijā, stiprinot Latvijas enerģētisko drošību, mazinot atkarību no importētajiem energoresursiem un veicinot pāreju uz klimatneitrālu enerģētiku. Elektrostacijā saražotās atjaunīgās elektroenerģijas apjoms ilgtermiņā palīdz stabilizēt un samazināt elektroenerģijas biržas cenas Latvijā.

Saules elektrostacija Aizputē nav tikai zaļās enerģijas ražotne, tā kalpo arī kā labvēlīga mikrovide bioloģiskās daudzveidības attīstībai. Tā kā saules parks ierīkots kādreizējās aramzemēs, jau pašreizējā bioloģiskās daudzveidības situācija vērtējama kā uzlabojums, jo būtiski palielinājusies teritorijā pastāvīgi sastopamo augu sugu daudzveidība salīdzinājumā ar lauksaimniecības monokultūrām.

Ņemot vērā, ka parka teritorija ir nožogota un tajā vairs nenotiek intensīva lauksaimniecība, tā kļūst par labvēlīgu vidi vietējo sugu atgriešanai. Teritoriju ekstensīvi apsaimniekojot, tā var kļūt par nozīmīgu biotopu bitēm, tauriņiem un putniem, tai skaitā uz zemes ligzdojošām putnu sugām, kuru populācijas intensīvās lauksaimniecības dēļ citviet samazinās. Saules paneļi rada pamišus ēnas un saules zonas, kas palīdz saglabāt mitrumu augsnē arī sausuma periodos. Tas rada piemērotu vidi arī zīdītājiem, kuri labprāt uzturas saules parka teritorijā, jo tiem ir pieejama barība, ūdens un salīdzinoši droša vide, kur nožogojums samazina plēsēju piekļuvi.

***Pienava Wind*: ilgtspējīga enerģija, spēcīgāka infrastruktūra un ieguvumi reģioniem**

Tikpat nozīmīgs nākamais solis Latvijas atjaunīgās enerģijas attīstībā ir *Pienava Wind* – lielākais vēja parks Latvijā, kas top Tukuma novadā. Parkā tiek uzstādīta 21 vēja turbīna ar kopējo turbīnu jaudu 147 MW, un vēja parka testēšanu plānots uzsākt jau 2026. gada izskaņā. Šobrīd vēja parkā tiek veikta vēja turbīnu montāža un tiek pabeigti pieslēguma apakšstaciju izbūves darbi.

Pienava Wind kopējās plānotās investīcijas sasniedz aptuveni 215 miljonus eiro. Projekts radīs ilgtermiņa ieguvumus ne vien valsts energosistēmai, bet arī vietējām kopienām. Vēja parka tuvumā esošie iedzīvotāji un pašvaldība ik gadu saņems vairāk nekā 350 000 eiro

Foto. Aizputes saules parks un Pienavas vēja parks

lielu finansiālu atbalstu. Vēja parks tā ekspluatācijas laikā vietējai kopienai nodrošinās vairāk kā 12 miljonu eiro lielu kopējo ekonomisko ieguvumu. Vēja turbīnas tiks integrētas lauksaimniecības zemēs, kur arī turpmāk turpināsies graudkopība. Tas apliecina, ka atjaunīgās enerģijas ražošana un lauksaimniecība var sekmīgi pastāvēt līdzās, efektīvi izmantojot vienu un to pašu teritoriju.

Plānots, ka jau novembrī vēja parks uzsāks darbu testa režīmā, savukārt tā nodošana ekspluatācijā paredzēta nākamā gada martā. Parkā saražotā elektroenerģija spēs nodrošināt aptuveni 7 % no Latvijas elektroenerģijas patēriņa jeb aptuveni 500 GWh gadā.

Pienavas apakšstacijas izbūve ilgtermiņā stiprina visa reģiona elektroapgādes infrastruktūru, radot iespēju nākotnē pieslēgt jaunus sistēmas lietotājus, tostarp energoietilpīgus uzņēmumus. Šādas infrastruktūras

attīstība prasa ļoti ievērojamus ieguldījumus, tādēļ tās pieejamība atver jaunas uzņēmējdarbības iespējas. Tas radīs tehnisko bāzi, jaunu uzņēmumu un energoietilpīgu nozaru attīstībai reģionā, nodrošinot iespējas pieslēgt elektroapgādes tīklam, jaunas graudu kaltes, ražotnes, loģistikas centrus kā arī citus energoietilpīgus uzņēmumus, kas izmanto vai plāno izmantot atjaunīgo elektroenerģiju.

Šie projekti ir būtisks solis pretī *Latvenergo* mērķim papildināt uzņēmuma nākotnes atjaunīgās enerģijas portfeli. Līdz 2027. gada sākumam *Latvenergo* pārvaldībā Baltijas valstīs būs vairāk nekā 1000 MW jaunu atjaunīgo energoresursu jaudu, nodrošinot ģeogrāfiski sabalansētu elektroenerģijas ražošanu un stiprinot Latvijas un visa Baltijas reģiona enerģētisko drošību, konkurētspēju un virzību uz klimatneitrālu ekonomiku. ●

Klienti maina izvēli uz ilgtermiņa līgumiem

Ģeopolitiskā situācija pasaulē un svārstīgās naftas produktu cenas *Elektrum* klientiem rosina pieprasījumu pēc prognozējamības un izmaksu stabilitātes, jo pieaug interese par ilgtermiņa līgumiem.

Nenoteiktības periodā, kāds šobrīd valda pasaulē, klientu vidē redzam tendenci – pieaug pieprasījums pēc prognozējamības un izmaksu stabilitātes. To apliecina mūsu novērojumi – kopumā pieaug interese par elektroenerģijas fiksētās cenas līgumiem, jo tie ļauj mazināt cenu svārstību risku un nodrošināt lielāku skaidrību par nākotnes elektroenerģijas izmaksām.

Tāpat biznesa klientu vidū pieaug interese par ilgākiem līgumu termiņiem – gada līgumu vietā arvien biežāk tiek dota priekšroka 2–3 gadu līgumiem, un ir redzama interese par ilgtermiņa risinājumiem. Kopumā tas atšķiras no iepriekšējo gadu reakcijas uz nenoteiktajiem tirgus apstākļiem, kad kāpa īstermiņa līgumu pieprasījums.

Korporatīvo klientu attiecību daļas vadītājs **Didzis Zālītis**: *"Biznesa klienti izrāda interesi par ilgāka termiņa līgumiem, jo tie sniedz lielāku skaidrību par nākotnes izmaksām un ļauj labāk plānot budžetu. Mazo un vidējo uzņēmumu segmentā ilgāka termiņa līgumi tiek uztverti arī kā iespēja mazināt administratīvo slogu, izvairoties no nepieciešamības ik gadu izvērtēt tirgotāju piedāvājumus, salīdzināt cenas un veikt jauna elektroenerģijas tirgotāja izvēli. Šogad no visiem slēgtajiem fiksētās cenas darījumiem vairāk nekā 60 % darījumu ir bijuši ilgtermiņa. Būtiski ir pieaudzis arī no atjaunojamiem resursiem saražotās zaļās enerģijas īpatsvars noslēgtajos darījumos, un katrs otrais noslēgtais darījums ir par zaļās elektrības piegādi.*

*Mēs saviem klientiem elektroenerģijas un dabasgāzes produktu piedāvājumus nodrošinām plašas izvēles iespējas. *Elektrum* piedāvājumā ir gan dažādi fiksētās cenas produkti, gan biržas cenai piesaistīts Dinamiskais produkts. Fiksētās cenas produkti tiek piedāvāti gan ar fiksēta termiņa, gan ar beztermiņa līgumiem, kuriem nav pirmstermiņa izbeigšanas maksas, tādējādi klienti jebkurā brīdī var elastīgi mainīt izvēlēto risinājumu un pāriet gan uz citu fiksētās cenas produktu, gan uz biržas cenai piesaistītu piedāvājumu atbilstoši savām vajadzībām un situācijai tirgū. *Elektrum* produktu klāstā ir zaļās enerģijas produkts, nodrošinot atjaunīgās enerģijas apliecinājumu tajā, kas ir svarīgi ilgtspējīgi domājošiem klientiem un tirgiem."*

Lai arī ģeopolitiskie notikumi nozares tirgos rada svārstīgas cenas, būtisku interesi par atjaunīgās enerģijas risinājumiem šobrīd nenovērojam. Gan mājāsaimniecību, gan biznesa klientu lēmumi par investīcijām saules paneļos, elektroauto vai citās tehnoloģijās parasti ir ilgtermiņa, un tos vairāk nosaka ekonomiskais pamatojums, pieejamais atbalsts, vēlme saimniekot videi draudzīgāk, kā arī tehnoloģiju attīstība.

2026. gada marta beigās *Latvenergo* koncerna elektroenerģijas klientu skaits pārsniedz 919 000, no tiem ārpus Latvijas – 313 tūkstoši Lietuvā un Igaunijā. Tas apliecina uzņēmuma spēju sekmīgi konkurēt ārpus vietējā tirgus un paplašināt savu klātbūtni visā Baltijā. ●

Elektroenerģijas cenu kritumu Baltijā nosaka augstāka vēja elektrostaciju izstrāde un lētākas elektroenerģijas imports

Kristaps Avotiņš, AS "Latvenergo" Enerģijas vairumtirdzniecība, Tirdzniecības analītiķis

- Elektroenerģijas patēriņš Baltijā pieaug, izstrāde saglabājas stabila
- Ūdens pietece Daugavā samazinās, bet saglabājas ap sezonālo normu
- Dabasgāzes (TTF) cena strauji reaģē uz konflikta atjaunošanos Tuvajos Austrumos un zemo ES krātuvju līmeni
- Naftas cenas pieaug, pastiprinoties piegāžu riskiem Persijas līcī

Jūlijā elektroenerģijas cenas lielākajā daļā *Nord Pool* tirdzniecības zonu ievērojami samazinājās, tostarp Baltijas valstīs. Vairākās cenu zonās tika sasniegta šī gada zemākā mēneša vidējā elektroenerģijas cena, kā, piemēram, Somijā un Igaunijā. Arī *Nord Pool* sistēmas cena noslīdēja līdz gada zemākajam līmenim, samazinoties par 21 % salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi un sasniedzot 51,26 EUR/MWh. Latvijā un Lietuvā mēneša vidējā elektroenerģijas cena samazinājās par 19 % attiecīgi līdz 74,72 EUR/MWh un 75,63 EUR/MWh. Savukārt Igaunijā cenu kritums bija izteiktāks, vidējā cena samazinājās par 32 % līdz 43,93 EUR/MWh. Jūlijā 15 minūšu tirdzniecības intervālos elektroenerģijas cenas Baltijas tirgū svārstījās no -0,02 EUR/MWh līdz 256,57 EUR/MWh.

Jūlijā elektroenerģijas cenas Baltijas valstīs samazinājās, ko galvenokārt veicināja augstāka vēja elektrostaciju izstrāde Ziemeļvalstīs un īpaši Baltijā. Papildu lejupvērstu ietekmi radīja atomelektrostaciju pieejamības uzlabošanās Ziemeļvalstīs, kas kopā ar straujo elektroenerģijas cenu kritumu Somijā veicināja importa pieaugumu uz Baltiju caur *EstLink* starpsavienojumiem, palielinot lētākas elektroenerģijas piedāvājumu reģionā. Šie faktori kompensēja gan elektroenerģijas patēriņa pieaugumu Baltijā, gan zemāku saules un hidroelektrostaciju izstrādi.

Elektroenerģijas imports uz Baltijas valstīm jūlijā pieauga par 7 % salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi. Baltijas elektroenerģijas importa struktūrā turpināja

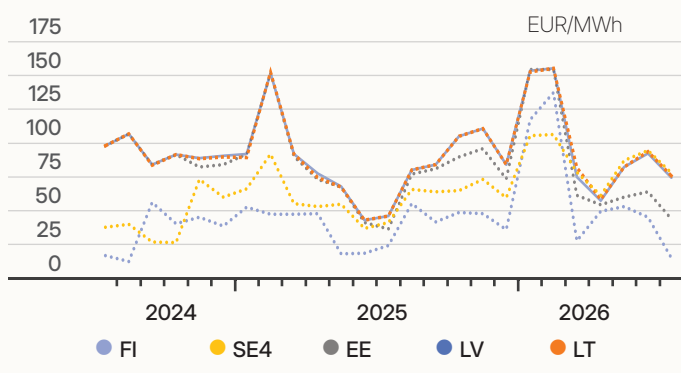
pieaugt Somijas-Igaunijas starpsavienojumu nozīme, elektroenerģijas plūsmai caur *EstLink-1* un *EstLink-2* palielinoties trešo mēnesi pēc kārtas. Jūlijā imports no Somijas pieauga par 19 % līdz 552 GWh. Importa apjoma kāpumu veicināja straujš elektroenerģijas cenu kritums Somijā, kur jūlijā mēneša vidējā cena bija 15,37 EUR/MWh, kamēr Baltijā tā vidēji sasniedza 64,76 EUR/MWh.

Savukārt imports no Zviedrijas ceturrtā tirdzniecības apgabala uz Lietuvu caur *NordBalt* starpsavienojumu samazinājās par 18 % līdz 159 GWh, ko Zviedrijas ceturrtajā tirdzniecības zonā noteica cenu līmenis, kas bija augstāks nekā Lietuvā. Arī elektroenerģijas plūsma no Polijas uz Lietuvu pa *LitPol* starpsavienojumu samazinājās par 18 % salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi un sasniedza 26 GWh.

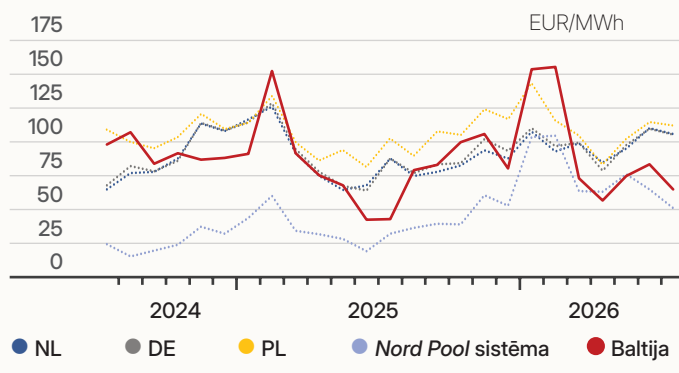
Aizvadītajā mēnesī vēja elektrostaciju izstrāde Ziemeļvalstīs pieauga par 7 % salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi un sasniedza 6119 GWh. Baltijas valstīs pieaugums bija ievērojami straujāks, vēja izstrāde palielinājās par 52 % līdz 503 GWh. Arī saules elektrostaciju izstrāde Ziemeļvalstīs jūlijā pieauga par 2 % līdz 1619 GWh, taču Baltijā tā samazinājās par 16 % līdz 739 GWh.

Pozitīvu ietekmi uz Ziemeļvalstu kopējo elektroenerģijas izstrādi atstāja arī augstāka atomelektrostaciju pieejamība, kas jūlijā pieauga līdz 69 %, par 12 procentpunktiem pārsniedzot iepriekšējā mēneša līmeni un noslēdzoties

1. att. Mēneša vidējās elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas *Nord Pool* tirdzniecības apgabalos (avots: *Nord Pool*)

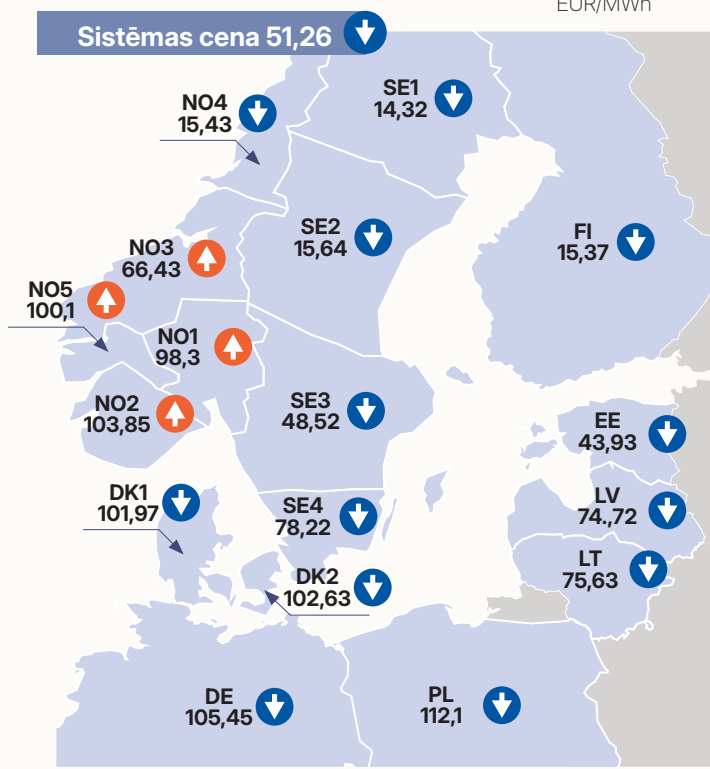

2. att. Elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas Eiropas valstīs (avots: *Nord Pool*)

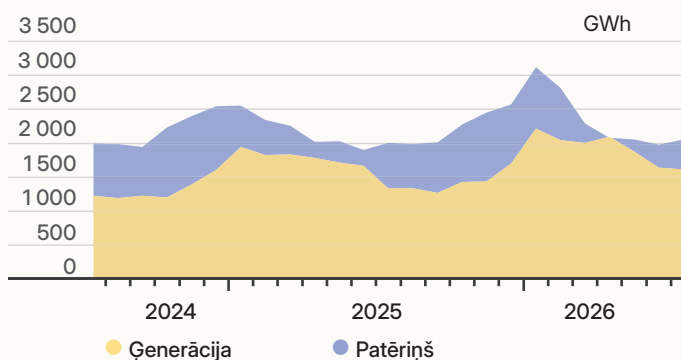

3. att. Elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas 2026. gada jūlijā Nord Pool tirdzniecības apgabalos (avots: Nord Pool)

EUR/MWh

4. att. Elektroenerģijas balance Baltijā (avots: PSO)

sezonāliem apkopes darbiem. Zviedrijā kodolenerģijas izstrāde pieauga par 42 %, ko būtiski ietekmēja Oskarshamn-3 reaktora atgriešanās darbā jūlija pirmajā pusē pēc ietilgušās plānotās apkopes, savukārt Somijā kodolenerģijas izstrāde palielinājās par 13 %.

Baltijā pieaug elektroenerģijas patēriņš, bet samazinās izstrāde

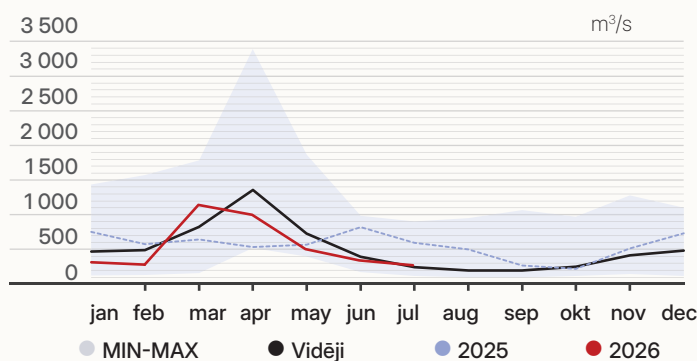
Jūlijā kopējais elektroenerģijas patēriņš Baltijas valstīs sasniedza 2057 GWh, kas ir par 4 % vairāk nekā jūnijā un par 3 % vairāk nekā attiecīgajā periodā pērn. Latvijā patēriņš pieauga līdz 545 GWh jeb par 6 % mēneša griezumā un par 7 % gada griezumā. Lietuvā patēriņš bija 972 GWh, palielinoties par 3 % salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi un par 6 % pret pērnā gada jūliju. Savukārt Igaunijā patēriņš bija 540 GWh jeb par 4 % vairāk nekā jūnijā, bet par 7 % mazāk nekā pirms gada.

Baltijas valstu elektroenerģijas izstrāde jūlijā saglabājās tuvu iepriekšējā mēneša līmenim, samazinoties par mazāk nekā 1 % līdz 1628 GWh. Vienlaikus izstrādes apjoms bija par 22 % lielāks nekā attiecīgajā periodā pērn. Latvijā ģenerācija saruka līdz 389 GWh, kas ir par 13 % mazāk nekā iepriekšējā mēnesī un par 5 % mazāk nekā pērn. Tikmēr Lietuvā ražošana pieauga par 6 % līdz 915 GWh un bija par 44 % augstāka nekā pirms gada. Igaunijā elektroenerģijas izstrāde sasniedza 324 GWh, samazinoties par 2 % mēneša griezumā, bet pieaugot par 11 % gada griezumā. Jūlijā Baltijas elektroenerģijas ģenerācijas un patēriņa attiecība bija 79 %. Latvijā šis īpatsvars bija 71 %, Lietuvā 94 %, bet Igaunijā 60 %.

Ūdens pietece Daugavā sezonālu apstākļu ietekmē samazinās, bet pārsniedz ilggadējo normu

Jūlijā ūdens pietece Daugavā pārsvarā svārstījās 200–300 m³/s diapazonā, taču mēneša ceturtajā nedēļā tā palielinājās virs 300 m³/s, 23. jūlijā sasniedzot mēneša augstāko līmeni 351 m³/s. Savukārt mēneša noslēdzošajās dienās pietece pakāpeniski samazinājās līdz 207 m³/s, kas bija zemākais rādītājs mēneša laikā. Rezultātā vidējā ūdens pietece Daugavā jūlijā bija 258 m³/s, kas ir par 29 % mazāk nekā jūnijā, bet par 5 % virs ilggadējā šī perioda vidējā rādītāja 245 m³/s. Nedaudz augstāku pieteci par ilggadējo normu sekmēja ievērojami lielāks nokrišņu daudzums Latvijā, kas pēc LVĢMC datiem jūlijā bija par 63 % virs mēneša normas. Tomēr nokrišņi mēneša garumā lielākoties koncentrējās Kurzēmē un Latvijas centrālajā daļā, tādēļ to ietekme uz Daugavas pieteci bija ļoti ierobežota.

5. att. Ūdens pietece Daugavā, vidēji mēnesī (avots: LVĢMC)

Elektroenerģijas izstrāde jūlijā *Latvenergo* stacijās samazinājās salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi, kopumā saražojot 180 GWh, ieskaitot vēja un saules elektrostaciju izstrādi. Lielāko daļu ģenerācijas joprojām nodrošināja hidroelektrostācijas, kurās tika saražotas 112 GWh elektroenerģijas. Zemākas Daugavas ūdens pieteces ietekmē izstrāde samazinājās par 27 % salīdzinājumā ar jūniju. Termoelektrostaciju izstrāde bija minimāla –0,66 GWh, jo TEC ražošana tirgū nebija pieprasīta. Tikmēr vēja elektrostaciju izstrāde pieauga līdz 22 GWh, kas ir par 66 % vairāk nekā jūnijā. Savukārt saules elektrostacijās saražotais elektroenerģijas apjoms samazinājās par 23 % un jūlijā sasniedza 45 GWh.

Elektroenerģijas nākotnes līgumu cenas pieaug zemas hidrobalances un ģeopolitisko risku ietekmē

Jūlijā nākamā mēneša elektroenerģijas sistēmas kontrakta (*Nordic Futures*) cena pieauga par 32 % līdz 62,02 EUR/MWh, savukārt nākamā gada kontrakta cena palielinājās par 7 % un sasniedza 51,46 EUR/MWh. Cenu kāpumu veicināja konflikta atjaunošanās Tuvajos Austrumos, kas ievērojami ierobežoja energoresursu plūsmas caur Hormuza šaurumu un no jauna pastiprināja nenoteiktību par turpmāko piegāžu drošību, izraisot strauju energoresursu cenu kāpumu. Papildu atbalstu elektroenerģijas nākotnes kontrakta cenu kāpumam sniedza zemā Ziemeļvalstu hidroresursu pieejamība, hidrobalances rādītājam esot 20,7 TWh zem ilgtermiņa normas, tādējādi ierobežojot hidroelektrostaciju izstrādes potenciālu.

Dabāsgāzes cenas pieaug, ASV un Irānas konfliktam atgriežoties aktīvajā fāzē

Jūlijā dabāsgāzes nākamā mēneša kontrakta (*Dutch TTF front-month index*) cena pieauga par 18,28 % salīdzinājumā ar jūniju un bija 53,29 EUR/MWh. Cenu augšupvērsto tendenci mēneša gaitā noteica ģeopolitiskās situācijas saasināšanās Tuvajos Austrumos. Jūlija pirmajā pusē ASV un Irāna atsāka savstarpējus militārus triecienus, tādējādi faktiski pārtraucot iepriekšējā mēnesī noslēgto 60 dienu pamiera vienošanos. Konflikta eskalācija no jauna palielināja riskus dabāsgāzes infrastruktūras drošībai Persijas līcī un kuģošanai caur Hormuza šaurumu, kur mēneša laikā LNG kuģu kustība bija būtiski ierobežota. Tā rezultātā TTF cena pieauga gandrīz visa mēneša garumā un īslaicīgi pārsniedza 60 EUR/MWh, sasniedzot augstāko līmeni pēdējo četru mēnešu laikā.

Papildu atbalstu dabāsgāzes cenu kāpumam sniedza kārtējais karstuma vilnis Eiropā, kas palielināja elektroenerģijas pieprasījumu gaisa kondicionēšanai un dabāsgāzes izmantošanu elektroenerģijas ražošanā. Līdztekus augstā upju ūdens temperatūra ierobežoja atomelektrostaciju darbību Eiropā, īpaši Francijā, tādējādi samazinot kodolenerģijas pieejamību un arvien vairāk palielinot gāzes elektrostaciju lomu elektroenerģijas bilanci. Vienlaikus Āzijas dabāsgāzes indeksa JKM cenas kāpums palielināja tās prēmiju par Eiropas TTF cenu, veicinot elastīgo SDG kravu novirzīšanu uz Āzijas tirgiem

un samazinot Eiropai pieejamo piegāžu apjomu. Mēneša beigās pēc paziņojumiem par ASV un Irānas savstarpējo uzbrukumu pausi cenas atkāpās no augstajiem līmeņiem, kas mazināja tūlītējo ģeopolitisko riska prēmiju. Tomēr situācija saglabājās īpaši neprognozējama, un ilgstošie kuģošanas traucējumi un drošības riski kavēja Kataras SDG ražošanas un eksporta atjaunošanu, saglabājot bažas par ierobežotām piegādēm arī turpmākajos mēnešos.

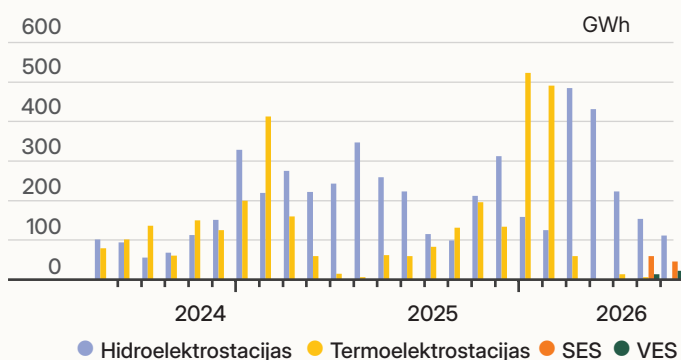
ES dabāsgāzes krātuvju aizpildījums jūlija beigās sasniedza 56,67 %, palielinoties par 8 procentpunktiem salīdzinājumā ar jūniju, taču saglabājās par 12 procentpunktiem zemāks nekā attiecīgajā periodā pērn. Zemāks krājumu līmenis un lēnais papildināšanas temps uztur augstu tirgus spriedzi un cenu jutīgumu pret ģeopolitiskās situācijas saasinājumiem, kā arī laikapstākļu izmaiņām, kas var ietekmēt dabāsgāzes patēriņu.

Jēlnaftas cenas strauji pieaug, saasinoties piegāžu riskiem Tuvajos Austrumos

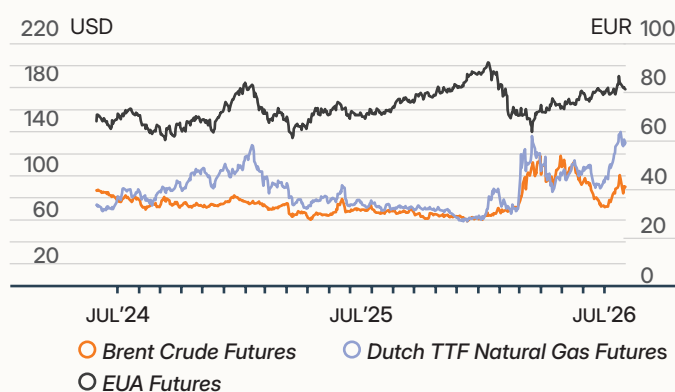
Jūlijā jēlnaftas nākotnes kontrakta (*Front Month Brent crude oil*) vidējā cena samazinājās par nepilnu 1 % salīdzinājumā ar jūniju un sasniedza 83,97 USD/bbl. Tomēr mēneša ietvaros cenu dinamika bija izteikti augšupvērsta, no aptuveni 72 USD/bbl līmeņa mēneša sākumā naftas cena līdz 23. jūlijam strauji pieauga un pārsniedza 100 USD/bbl līmeni, kopumā sadārdzinoties par aptuveni 40 %. Cenu kāpums sākās pēc tam, kad jūlija pirmajā pusē sabruka iepriekšējā mēnesī panāktais ASV un Irānas pagaidu pamiers, un abas puses atsāka triecienus militārajiem un ar enerģētiku saistītiem objektiem. Vienlaikus tika atjaunota Irānas ostu blokāde, ierobežojot arī tās naftas eksporta iespējas, bet kopējā tankkuģu satiksme Hormuza šaurumā būtiski saruka, palielinot naftas piegāžu kavējumu, transportēšanas izmaksu un drošības riskus.

Spriedzi papildus palielināja Irānas atbalstītā Jemenas hutiešu grupējuma iesaistīšanās konfliktā. Grupējums paziņoja par Saūda Arābijas kuģu blokādi un veica uzbrukumus tankkuģiem un enerģētikas infrastruktūrai Sarkanās jūras reģionā, tādējādi apdraudot Saūda Arābijas naftas eksporta plūsmas caur Bābelmandeba šaurumu. Tomēr straujāku cenu kāpumu ierobežoja vājš naftas pieprasījums Ķīnā, kas mazināja spiedienu uz globālo naftas tirgu. Tikmēr atbalstu cenām sniedza zemie ASV kopējie komerciālie un stratēģiskie jēlnaftas krājumi, kuri

6. att. AS "Latvenergo" elektrostacijās saražotais elektroenerģijas apjoms (avots: AS "Latvenergo")

7. att. Energoproduktu cenas (avots: ICE)

jūlija sākumā bija sarukuši līdz 730,8 milj. barelu, kas ir zemākais līmenis kopš 1984. gada.

Mēneša pēdējā nedēļā *Brent* naftas cena samazinājās pēc ASV un Irānas uzbrukumu īslaicīgas apturēšanas, kas uzlaboja tirgus noskaņojumu un pastiprināja gaidas par konflikta diplomātisku atrisināšanu. Sarunas ar starpnieku iesaisti turpinājās arī pēc tam, kad abas puses apmainījās ar jauniem militāriem triecieniem.

Emisiju kvotu cenas pieaug pēc ES ETS reformas priekšlikuma publiskošanas

Eiropas emisiju kvotu Dec.26 kontrakta (*EUA Futures*) cena jūlijā palielinājās par 3 %, vidēji sasniedzot 81 EUR/t. Mēneša pirmajā pusē cenas svārstījās ap 80 EUR/t, tirgum piesardzīgi gaidot 17. jūlijā publicēto Eiropas Komisijas priekšlikumu mērķētai ES Emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas (EU ETS) pārskatīšanai. Pēc priekšlikuma publiskošanas tirgus reaģēja pozitīvi, jo līdz 2030. gadam netika mainīts pašreizējais kvotu

piedāvājuma samazināšanas temps, kas no 2028. gada ir 4,4 % gadā, savukārt 2031.–2035. gadam to rosināts samazināt līdz 3,7 % gadā. Tas bija stingrāks samazinājuma temps nekā tirgus bija gaidījis, jo iepriekš tika pieļauta palēnināšana līdz aptuveni 3 % gadā. Vienlaikus Komisija rosināja izveidot aptuveni 30 mljrd. EUR vērtu investīciju atbalsta mehānismu rūpniecības dekarbonizācijas projektiem, ko finansētu ar 400 milj. emisiju kvotu, taču šo kvotu nonākšana tirgū paredzēta pakāpeniski vairāku gadu laikā, nevis kā vienreizējs piedāvājuma pieaugums. Rezultātā Dec.26 *EUA* kontrakta cena pieauga līdz teju 87 EUR/t, sasniedzot augstāko līmeni kopš gada sākuma. Mēneša beigās cenas atkāpās un stabilizējās ap 82 EUR/t, ko veicināja peļņas fiksēšana pēc straujā kāpuma, tehniskā cenu pretestība un zemāka vasaras perioda tirgus likviditāte, savukārt karstais laiks un lielāks elektroenerģijas ražotāju pieprasījums pēc kvotām ierobežoja tālāku cenu kritumu. ●

Saules enerģija – lielākais ģenerācijas avots Eiropas Savienībā jūnijā

NOZARES ZIŅA

2026. jūnijā saules enerģija kļuva par Eiropas Savienības (ES) lielāko atsevišķo elektroenerģijas avotu, saražojot 25 % no bloka kopējās elektroenerģijas, secinājis enerģētikas pētniecības centrs *Ember*. Saules enerģija veidoja lielāku daļu nekā kodolenerģija, kas deva 21 % no ES saražotās elektroenerģijas, kam sekoja dabasgāze ar 15 %, vēja enerģija ar 14 %, hidroenerģija ar 12 % un ogles ar 8 %, norādīts *Ember* ziņojumā.

Andrejs Bagdonas, Raivo Groza, AS "Latvenergo" Enerģijas vairumtirdzniecība

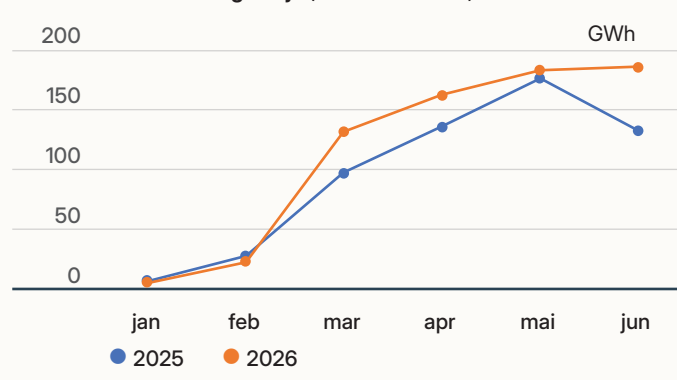
Eiropas Savienība turpina enerģētikas virzību uz klimatneitralitāti, palielinot atjaunojamo energoresursu īpatsvaru kopējā enerģijas bilanci. Zaļās enerģijas attīstība Eiropā palīdz nodrošināt, ka enerģija kļūst tīrāka, drošāka un ilgtspējīgāka gan šodien, gan nākotnē. Vasaras mēnešos būtisku daļu kopējā enerģijas bilanci veido saules elektrostacijās (SES) saražotā elektroenerģija, tādēļ arvien pieaug saules enerģijas nozīme energosistēmā.

Absolūtā izteiksmē lielākās SES elektroenerģijas ražotājvalstis ES 2026. gada jūnijā bija Vācija (13,61 TWh), Spānija (7,62 TWh) un Itālija (6,55 TWh). Savukārt, vērtējot pēc SES īpatsvara kopējā valsts elektroenerģijas ražošanā, 1. vietā bija Luksemburga (58,3 %), kurai sekoja Baltijas valstis: 2.vietā ierindojās Latvija (53,1 %), 3. vietā Lietuva (50,6 %), un 4. vietu ieņēma Igaunija (46,9 %)

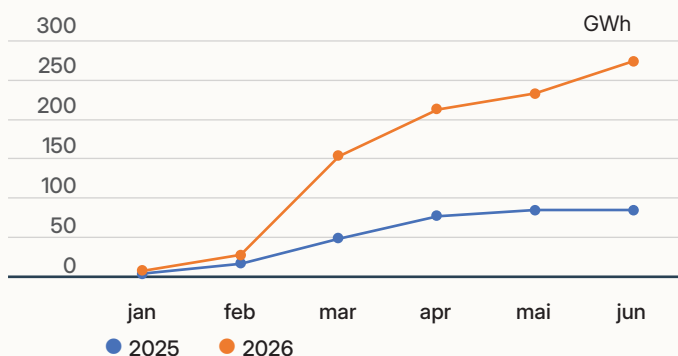
Baltijas valstīs 2026. gada pirmajos 6 mēnešos bija novērojams straujš SES izstrādes pieaugums. Visizteiktākais kāpums vērojams Latvijā, kur SES saražotais elektroenerģijas apjoms šī gada pirmajā

pusgadā (908,9 GWh) ir gandrīz 3 reizes lielāks nekā pērn 1. pusgadā (315,5 GWh). Lietuvā šis pieaugums ir 29 %, savukārt Igaunijā – 20 %. Jāatzīmē arī, ka šogad no marta līdz jūnijam Latvija ir bijusi 1. vietā starp ES valstīm tieši SES saražotās elektroenerģijas procentuālajā pieaugumā pret iepriekšējo gada attiecīgo periodu.

2. att. SES ģenerācija Baltijas valstīs, Igaunijā (avots: ENTSO-E)

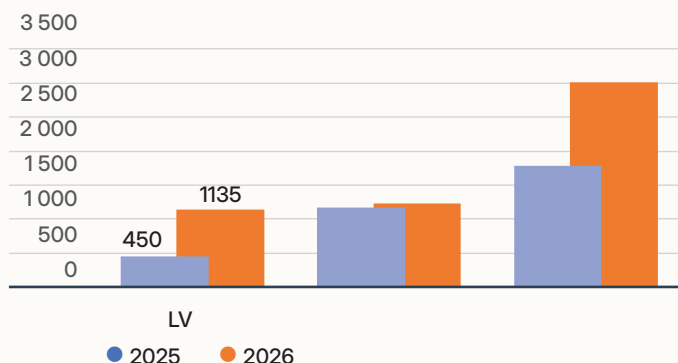

1. att. SES ģenerācija Baltijas valstīs, Latvija (avots: ENTSO-E)

Ģenerācijas pieaugumu galvenokārt veicināja SES uzstādītās jaudas pieaugums. ES uzstādītā SES jauda 2026. gada maijā bija 444,9 GW, kas ir par 136,57 GW jeb 44 % vairāk nekā gadu iepriekš. No Baltijas valstīm Latvijā uzstādītā SES jauda gada laikā palielinājusies visstraujāk - no 450 MW līdz 1 135 MW jeb par +152 % vairāk. Lietuvā jauda pieaugusi no 1 787 MW līdz 3 018 MW (+69 %), savukārt Igaunijā pieaugums bijis salīdzinoši mērens - no 1 174 MW līdz 1 231 MW (+5 %).

4. att. Uzstādītā SES jauda Baltijas valstīs (avots: ENTSO-E)

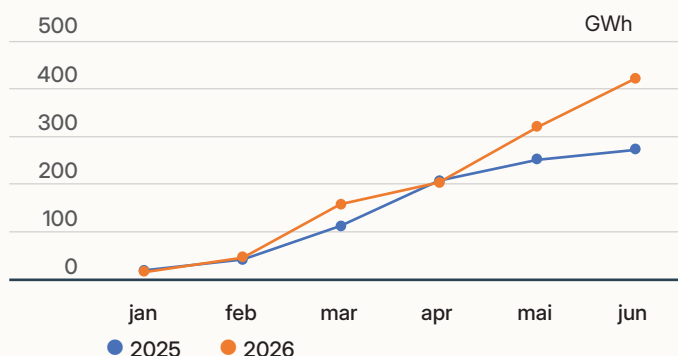

Lietuva joprojām ir reģiona līdere gan pēc uzstādītās jaudas, gan pēc saražotās elektroenerģijas apjoma. 2026. gada jūnijā Lietuva saražoja 421,8 GWh, kas ir par 55 % vairāk nekā attiecīgajā periodā gadu iepriekš.

Arī Baltijā plānotais saules enerģijas jaudu pieaugums liecina, ka tuvākajos gados saules ģenerācijas attīstība varētu saglabāties strauja. Latvijā šī gada laikā plānots pievienot vēl aptuveni 500 MW, līdz 2026. gada beigām sasniedzot ap 1,6 GW kopējās SES jaudas. Lietuvā jau šī gada vidū uzstādītā saules jauda pārsniedza 3,5 GW, turklāt ir parakstīti saprašanās memorandi, kas paredz pievienot vēl 3,8 GW jaudas jauniem SES projektiem. Savukārt Igaunijā šogad plānots pievienot vēl 244 MW, gada beigās sasniedzot ap 1,4 GW kopējo SES jaudu.

ES kopumā joprojām plāno ļoti strauju saules enerģijas pieaugumu, kas pamatots ar virzību uz ilgtermiņa klimata mērķu sasniegšanu, enerģētiskās neatkarības stiprināšanu

3. att. SES ģenerācija Baltijas valstīs, Lietuva (avots: ENTSO-E)

un apziņu, ka saules enerģija ir viena no lētākajām jaunās elektroenerģijas ražošanas tehnoloģijām. Daudzās valstīs attīstības stadijā atrodas vairāki vērienīgi saules enerģijas parku projekti.

Itālijā *Chiron Energy* un *Macquarie Capital* veido vairāku projektu portfeli ar 1 GW SES un 500 MW bateriju enerģijas uzkrāšanas sistēmas (BESS) jaudu; Rumānijā būvniecībai tiek gatavots 1 044 MW *Dama Solar*, kas pēc pabeigšanas varētu kļūt par lielāko atsevišķo saules parku ES; Serbijā paredzēts uzbūvēt sešus saules parkus ar kopējo jaudu 1 GW un 200 MW BESS, bet Apvienotajā Karalistē apstiprināts 800 MW *Springwell Solar Farm* projekts ar BESS.

Tomēr dažviet Eiropā kļūst saskatāmas arī pārsātinājuma pazīmes. Valstīs ar lielu saules enerģijas īpatsvaru saulainās stundās elektroenerģijas cenas nereti kļūst negatīvas. Piemēram, Vācijā 2026. gada pirmajā pusē kopumā 298 stundās elektroenerģijas cenas sasniedza negatīvas vērtības (līdz pat -500 EUR/MWh).

Tādēļ jaunais fokuss pakāpeniski pāriet no atsevišķu SES būvniecības uz elastīgāku energoparku izveidošanu, kas iekļauj arī BESS. Šāda tipa sistēmas ļauj uzkrāt elektroenerģiju periodos, kad tās cena ir ļoti zema vai negatīva, un nodot to tīklā stundās ar augstāku pieprasījumu un augstākām cenām. Tādējādi tiek mazināts cenu svārstīgums, samazināti ražošanas ierobežojumi un uzlabota atjaunojamās enerģijas projektu ekonomiskā atdeve. Vienlaikus arvien biežāk tiek attīstīti hibrīdprojekti, kuros saules elektrostacijas tiek apvienotas ar vēja parkiem un enerģijas uzkrāšanas risinājumiem, veidojot stabilāku un efektīvāku enerģijas ražošanas modeli.

Pašreizējās pārsātinājuma pazīmes nav uzskatāmas par signālu, ka saules enerģijas attīstība Eiropā tuvojas noslēgumam. Drīzāk tās liecina par energosistēmu transformāciju, kurā arvien lielāku nozīmi iegūst elektroenerģijas uzkrāšana, pieprasījuma elastība un starpvalstu pārvades savienojumi.

Nākotnē sagaidāms, ka saules enerģija kopā ar citiem atjaunīgiem energoresursiem spēs aizvietot arvien lielāku daļu no fosilajiem energoresursiem. To veicinās gan

saules paneļu efektivitātes pieaugums, gan to izmaksu samazināšanās, kā arī straujā bateriju tehnoloģiju attīstība. Vienlaikus jāņem vērā, ka saules enerģija pati par sevi nevar nodrošināt nepārtrauktu elektroapgādi, jo tās ražošana ir atkarīga no diennakts laika un laikapstākļiem.

Tādēļ energosistēmas nākotne, visticamāk, balstīsies uz saules enerģijas, vēja enerģijas, hidroelektrostaciju, enerģijas uzkrāšanas sistēmu un citu elastības risinājumu kombināciju. ●

Katram laikam ir savas vējdzirnavas

Kristīne Eglīte, AS "Latvenergo" Ietekmes uz vidi novērtējuma daļas projektu vadītāja

Labāk vienreiz redzēt un aptaustīt nekā simtreiz izlasīt, ko domā citi. Kā vēja parka *Laflora Energy* apmeklējums maina priekšstatus un vai tas jau ir kļuvis par vietējā mēroga tūrisma galamērķi?

Arī vēsturē varam atrast faktus un norises, ka jaunās tehnoloģijas sabiedrībā gandrīz vienmēr izraisījušas divējādas reakcijas: gan sajūsmu par progresu, gan arī bailes no nezināmā. Katram laikam ir savas vējdzirnavas. Pirms vairāk nekā 400 gadiem Dons Kihots devās ciņā ar vējdzirnavām, jo tajās saskatīja milžus. Tāpat savulaik cilvēki bažījās par vilcieniem, elektrību, radio, televīziju, internetu un 5G tehnoloģiju. Bailes no jaunā nav nekas jauns. Jauna ir tikai tehnoloģija. Šodien vējdzirnavas ir kļuvušas par vēja turbīnām un karstāko diskusiju centrā ir vēja parki. Taču jautājums ir palicis tas pats – vai šajās vējdzirnavās mēs redzam realitāti vai savus priekšstatus? Vai tehnoloģiju vērtējam pēc tā, ko par to dzirdam no citiem, vai pēc tā, ko paši piedzīvojam

Jau 20. gadsimta sākumā Latvijā darbojās aptuveni 700 vējdzirnavu. Pirmskara Latvijā īpaša uzmanība tika pievērsta saimnieciskajai pašpietiekamībai un lauksaimniecības modernizācijai, savukārt enerģētikā uzsvārs tika likts uz vietējo resursu hidroenerģijas, kūdras un vēja izmantošanu. Vējš vienmēr ir bijis viens no Latvijas dabas resursiem, un cilvēki jau izsenis prata to izmantot savā labā. Svarīgi apzināties, ka vējš kopš tā laika nav mainījies, mainījušās ir tikai tehnoloģijas, zināšanas, mūsu spēja šo resursu izmantot daudz efektīvāk un spēt ar to nopelnīt, lai veicinātu Latvijas ekonomisko izaugsmi.

Šī vēsturiskā pieredze atgādina, ka vēja enerģijas izmantošana Latvijai nav sveša vai jauna ideja. Tā ir loģisks turpinājums gadsimtiem ilgi vietējo resursu izmantošanai un ceļam uz lielāku energoneatkarību. Mūsdienu vēja turbīnas ir mūsdienīga atbilde tam pašam jautājumam, ko agrāk risināja vējdzirnavas – kā gudri izmantot vēju sabiedrības labā.

Vēja parks *Laflora Energy* populāro NIMBY (tulk. no angļu val. – *Tikai ne manā pagalmā*) ir pārvērtis par pavisam citu pieredzi, vēja turbīnas manā pagalmā un manā ikdienā. Jo

vēja parks ir uzbūvēts Kaigu purvā, kur joprojām notiek aktīva kūdras ieguve, teritorijas apsaimniekošana, kūdras fasēšana, kā arī darbinieki no savas darba vietas tikai dažu metru attālumā ikdienā redz šīs vēja turbīnas.

Lepnumsparlatviešu vēja enerģijas projektu – galvenais secinājums iedzīvotāju iepazīšanās braucienos uz vēja parku *Laflora Energy*

Kopš spārnu pacelšanas pērn septembrī un vēl vairāk pēc tam, kad tie sāka griezties testēšanas režīmā šogad aprīlī, *Latvenergo* vēja parkā *Laflora Energy* Jelgavas novadā redzam lielu vietējo iedzīvotāju un dažādu ieinteresēto pušu interesi apmeklēt un apskatīt Latvijā lielāko vēja parku. Kopā jau vairāki simti ieinteresētu cilvēku pavirusojušies *Lafloras* Kaigu purvā.

Sākām pērn rudenī ar lielāko publisko pasākumu – vēja parka Kaimiņu dienu uzreiz pēc pirmo spārnu pacelšanas, kad viesos uz Kaigu purvu sabrauca vairāk nekā simts Līvērzes un Kalnciema pagasta iedzīvotāju un pagastu pārvalžu darbinieku apskatīt vēja parku un tikties ar uzņēmumu vadītājiem. Šī bija ļoti svarīga tikšanās ar cilvēkiem, kas dzīvo tieši blakus vēja parkam, un tā deva

iespēju viņiem nepastarpināti uzdot visus interesējošos jautājumus. Savukārt kopš vēja parka darbības testēšanas uzsākšanas šajā pavasarī viesos regulāri uzņemam dažādu ieinteresēto pušu grupas, reizēm pat divas līdz trīs pilnu autobusu ekskursijas nedēļā.

Interesējas vietējie iedzīvotāji no Jelgavas, Jelgavas novada un Zemgales reģiona – tie, kam ikdienas gaitās nu vēja parks ir skatāms katru dienu. Cilvēki grib redzēt vēja turbīnas klātienē, cik tās ir lielas, kādas ir sajūtas, stāvēt tām apakšā pavisam tuvu, grib uzzināt vairāk par vēja parku, ko tas dos ikvienam no viņiem un kā to izdevās uzbūvēt purvā. Interesentu vidū ir dažādu jomu eksperti, amatpersonas, ES finansētu projektu un iestāžu speciālistu vizītes. Vēl bieži viesi ir universitāšu mācībspēki, studenti, starptautisku zinātnisku konferenču dalībnieki un vietējo skolu skolēnu grupas. Katrai grupai ir savs fokuss un specifiskās tematikas jautājumi.

Kas cilvēkus patiešām interesē un kādus jautājumus tie uzdod?

Biežākie jautājumi – par iespaidīgo būvniecības procesu, kā tas tehniski tika paveikts, par ietekmi uz putniem un vēja parka kaimiņu attieksmi, protams, arī par vibrāciju un infraskaņu. Vienkāršā valodā šo izskaidrojam un vienmēr nonākam pie kopīgiem secinājumiem ar atbraukušajiem – šī ir labākā vieta vēja parka būvniecībai. Tie ir bijušie kūdras ieguves lauki meža ielokā tālu no apdzīvotām vietām. Tā līdz šim bijusi industriāli izmantota teritorija, nevienam nav atņemtas ogošanas, sēņošanas vai rekreācijas vietas. Cieņpilna attieksme un atvērtā komunikācija ar kaimiņiem, vietējo kopienu un Jelgavas novada pašvaldību vairāku gadu garumā nodrošinājusi labvēlīgu attieksmi pret projektu.

Svarīgi, ka vietējiem iedzīvotājiem lielākoties nav iebildumu pret izmaiņām ainavā – vēja turbīnas radot sajūtu par kaut ko modernu, attīstību, veido iespaidu par attīstītu valsti un sajūtu kā Eiropā.

Lafloras pozitīvās pieredzes stāsts

Anda Zakenfelde, *Laflora* sabiedrisko attiecību vadītāja uzsver, ka *Laflora* velta laiku un īpašu uzmanību šīm iedzīvotāju un ieinteresēto pušu vizītēm, lai sekmētu atvērtu komunikāciju ar sabiedrību, kā esam to darījuši no

vēja parka ieceres attīstības pirmās dienas. Tikai skaidrojot un runājot cilvēku valodā, varam izstāstīt visu būtisko un cilvēki to, patiešām, novērtē!

Ja ekskursiju ierasti sākam, ar lepnumu stāstot, ka šis ir īsts Latvijas projekts vēja enerģijā – vietējais kūdras uzņēmums *Laflora* savā purvā sadarbībā ar vietējo vēja parka attīstītāju *Windy* uzbūvējis nacionālās energokompānijas *Latvenergo* vēja parku, ka būvnieks ir vietējais būvuzņēmējs *UPB Nams* un pat torņu daļas pirmo reizi ražotas tepat Latvijā, tad ekskursiju noslēgumā visbiežāk ar lieliem *paldies* dzirdam arī atzinīgus novērtējumus un patriotisku lepnumu no apmeklētājiem, ka mēs, latvieši, varam!

Vislielākais prieks ir par to, ka interese ir liela un ka vairums apmeklētāju aizbrauc ar pozitīviem iespaidiem un var pateikt paldies, ka tagad tiešām daudz vairāk izprot, kā darbojas vēja parks un ka patiesībā tas nav nemaz biedējošs vai skaļš. Dalīšanās ar savu pieredzi un zināšanām rada gandarījumu par šādu īstu Latvijas projektu, kā arī savu un savu kolēģu ieguldīto darbu.

Progress nav iespējams bez pārmaiņām

Pārmaiņas mūsu ikdienā un ierastajā ainavā visvieglāk pieņemt tad, kad tās iepazīstam paši, nevis iztēlojamies vai paļaujamies uz citu pieredzi. Patiesība bieži sākas tur, kur beidzas pieņēmumi. Tieši tāpēc vēja parku ekskursijas ir kas vairāk nekā iespēja tuvumā apskatīt turbīnas. Tās ļauj uzdot jautājumus, ieraudzīt patieso mērogu, satikt cilvēkus, kuri ar tām strādā, un pašiem veidot savu viedokli.

Ekskursija nemaina vēja parku, tā maina attālumu starp pieņēmumiem un pieredzi. Dažkārt pietiek ar vienu vizīti, lai saprastu, ka visgrūtāk ir cīnīties nevis ar vējdzirnavām, bet ar mūsu pašu priekšstatiem par tām. ●

Enerģijas gudra izmantošana sākas ar darbinieku zināšanām!

Elektrum Enerģijas centrs piedāvā praktiskas un iesaistošas **bezmaksas** apmācības darbiniekiem energoefektivitātē un ilgtspējā

Energoefektivitātes lekcija

- **Ilgums:** ~ 1–1,5 stundas
- **Norises vieta:** attālināti vai klātienē
- **Dalībnieki:** neierobežots skaits

Izglītojoša un stratēģiska komandu spēle "Energopols"

- **Ilgums:** ~ 2 stundas
- **Norises vieta:** klātienē Elektrum Enerģijas centrā
- **Dalībnieki:** 6–30 cilvēki

Piesakieties, rakstot eec@elektrum.lv!

Elektrum Enerģijas centrs
Jomas iela 4, Jūrmala

elektrum.lv/apmacibas